

2. Кава А. А. Педагогічна діяльність і спадщина В. І. Харцієва (1866–1937 рр.) [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / А. А. Кава; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2014. – 20 с. 3. Люта О. М. М. Ф. Федоровський (1838–1918). Невтомний трудівник на народній ниві» / О. М. Люта. – Кіровоград, 1999. – 32 с. 4. Нариси з історії педагогічної думки (перша третина ХХ ст.) : монографія / За ред. О. С. Радул. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2015. – 311 с. 5. Печериця Т. В. Українознавчі аспекти творчості Павла Рябкова (1848–1926) : автореф. дис. ... канд. іст. наук: 09.00.12 / Т. В. Печериця. – Київ : Б.в., 2003. – 20 с. 6. Постолатій В. В. Педагогічна освіта на Кіровоградщині (1865–1965 рр.) / В. В. Постолатій. – Кіровоград, 2006. – 144 с. 7. Притюпа О. С. Краєзнавчі засади розвитку природничої освіти на Єлисаветградщині (друга половина ХІХ – початок ХХ століття) : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / О. С. Притюпа. – Кіровоград, 2013. – 235 с. 8. Чернишенко І. А. Педагогічна діяльність та спадщина М. Р. Завадського. : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / І. А. Чернишенко. – Кіровоград, 1998. – 179 с.

М. М. Лехолетова

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЗАВДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

На сучасному етапі реформування вищої освіти, велика увага приділяється рівню компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери, зростає значущість збереження і зміцнення здоров'я як у процесі навчання так і в період їх професійної діяльності. Тенденція на сприяння здоров'я майбутніх фахівців соціальної сфери сформувалася в результаті впливу соціально-педагогічних чинників, а саме: здатність приймати адекватні та відповідні рішення в проблемних ситуаціях, планувати та успішно досягати поставлених цілей.

Більшість науковців з проблем професійної підготовки соціальних педагогів акцентують свою увагу на формування ключових компетентностей: професійну, комунікативну, особистісно-розвивальну, управлінсько-організаторську, соціально-психологічну, прогностичну, проте поза увагою науковців залишається здоров'язберігальна компетентність [3, с. 252].

У дослідженнях багатьох вчених та практиків, які працюють у системі вищої освіти, розкриваються аспекти здорового способу життя, здоров'язберігання та здоров'язберігальної компетентності фахівців соціально-педагогічної сфери. Так, у працях А. Бойко, Н. Гундарева, В. Крюкова, О. Сахно розглядаються філософські та соціальні аспекти здоров'язберігання, як основної умови збереження здоров'я людини; психолого-педагогічний аспект розкрито у працях З. Бондаренка, О. Дубогай, М. Гончаренка, В. Горашука, М. Гриньової, О. Жабокрицької, С. Кириленка, С. Кондратюка, В. Оржеховської, С. Свириденка.

Визначення здоров'язберігаючої компетентності пропонують Д. Воронін, І. Рибіна, Н. Поліщук, О. Антонова, О. Денисюк, Т. Веретенко та ін.; проблема формування здорового способу життя студентів та відповідального ставлення людини до свого здоров'я висвітлена у дослідженнях В. Ананьєва, В. Каган, В. Смирнова, М. Віленського, Т. Бойченко; В. Петрович, у своїх працях, розкриває особливості професійної підготовки соціальних педагогів/працівників до діяльності зі сприяння здоров'ю дітей та молоді.

У вітчизняній науці поки недостатньо вивчено питання формування здоров'язберігальної компетентності як однієї з ключових компетентностей у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери.

Так, Т. Веретенко та О. Денисюк визначають здоров'язберігальну компетентність як здатність успішно функціонувати у системі міжособистісних відносин сфери «людина – людина», що визначається емоційною стійкістю, високою працездатністю, відсутністю тривожності, переносити психологічні стреси та протистояти розвитку емоційних перенавантажень у роботі з дітьми та клієнтами [2]. Д. Воронін визначає здоров'язберігальну компетентність як динамічну рису особис-

тості, що проявляється в можливості організувати й регулювати здоров'язберігальну діяльність; зберігати та реалізовувати власні здоров'язберігальні позиції у несприятливих умовах, виходячи з особисто усвідомлених та засвоєних моральних норм і принципів, а не за рахунок зовнішніх сил; протистояти тиску, протидіяти впливам, що суперечать внутрішнім установкам, поглядам і переконанням, самостійно приймати моральні рішення [4]. А. Антонова, Н. Поліщук під здоров'язберігальною компетентністю розуміють інтегральну якість особистості, яка проявляється у загальній здатності та готовності до здоров'язберігальної діяльності, що ґрунтується на інтеграції знань, умінь, навичок, ціннісних ставлень особистості, спрямованих на збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я – свого та оточення [1]. І. Рибіна вважає, що здоров'язберігальна компетентність – це інтегративна особистісна характеристика, яка є сукупністю ціннісних орієнтацій, здоров'язберігальних знань, умінь і навичок, готовності і здібностей, що обумовлюють формування досвіду ефективно здоров'язберігальної діяльності в ситуаціях реальної дійсності [7].

Отже, на нашу думку, здоров'язберігальна компетентність – це риса особистості, що: 1) проявляється в можливості зберігати та реалізовувати знання, уміння, навички, спрямовані на здоров'язберігальну діяльність; 2) визначається емоційною стійкістю, високою працездатністю, відсутністю тривожності; 3) дає змогу поліпшити стійкість до стресових чинників, виробити навички формального й неформального спілкування, що сприятиме професійному становленню фахівця соціальної сфери.

Робота з формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери передбачає: 1) оволодіння студентами знань щодо ключових понять здоров'язберігання, а саме: здоров'я, здоровий спосіб життя, якість життя; а також механізмами збереження та зміцнення здоров'я; 2) формування валеологічного світогляду – формування системи відповідних переконань особистості і почуття обов'язку і відповідальності за своє здоров'я і спосіб життя, спрямований на оздоровлення організму, розкриття його резервних можливостей; 3) формування умінь та навичок попередження захворювань, функціональних зрушень, шкідливих звичок; профілактики емоційних зривів, стресів та депресивних станів; 4) здійснення активної роботи та організації різних форм та методів навчання студентів здоровому способу життя [6].

Одним із завдань викладача, під час навчально-виховного процесу, сприяти збереженню здоров'я студентів; формувати в них власну здоров'язберігаючу позицію використовуючи різні форми та методи навчання (бесіди, лекції-диспути, семінари, практичні заняття, тренінги тощо).

В. Петрович відзначає, що найбільш ефективними організаційними формами вдосконалення професійного та підвищення здоров'язберігального рівня майбутніх фахівців соціальної сфери є: тренінгові заняття; спільне навчання міждисциплінарних команд фахівців (педагогів, медичних працівників, спеціалістів соціальних служб); майстер-класи та круглі столи з виїздом підготовлених спеціалістів, тренерів у місця, де зібрані педагогічні працівники, які впроваджують певні просвітницько-профілактичні проекти і програми; тренінгові заняття з відпрацюванням навичок документування досвіду роботи з формування відповідального ставлення до здоров'я [5].

Так, професійна підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери передбачає: засвоєння студентами знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, якість життя та механізмами збереження та зміцнення здоров'я; формування умінь та навичок попередження захворювань, функціональних зрушень, шкідливих звичок; профілактики емоційних зривів, стресів та депресивних станів; здійснення активної роботи та організації різних форм навчання студентів здоровому способу життя.

Список використаних джерел

1. Антонова О. Є. Здоров'язберігаюча компетентність особистості як наукова проблема (ана-

ліз поняття) / О. С. Антонова, Н. М. Поліщук // Вища освіта у медсестринстві: проблеми і перспективи : Зб. статей Всеукраїнської науково-практичної конференції (10-11 листопада 2011, м. Житомир). - Житомир : Полісся, 2011. — С. 27—31. 2.Веретенко Т. Г. Вступ до спеціальності: соціальна педагогіка. Модуль 2 [Текст] : навч. посіб. / Т.Г.Веретенко, О. М. Денисюк. - К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. - 124 с. 3.Веретенко Т. Г. Проблема здоров'язберігання у вищому навчальному закладі при підготовці майбутніх соціальних педагогів / працівників / Т.Г.Веретенко, М. М. Шеремета // Педагогічні науки. - № 11(270), 2013. Частина II. - Луганськ : ЛугНУ імені Тараса Шевченка, 2013. - С. 252-256. 4.Воронін Д. Є. Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання : дис... канд. пед. наук: 13.00.07 / Воронін Дмитро Євгенович. - Херсон, 2006. - 222 с. 5.Грицюк Л. К. Формування здоров'язберігаючої компетентності в майбутніх соціальних педагогів / Л. К. Грицюк, А. В. Лякішева // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. - 2010. - № 13. - С. 143-146. 6.Заверико Н. В. Соціальна педагогіка [Текст] : навчальний посібник / Н.В.Заверико. - К. : Видавничий дім «Слово», 2011. - 240 с. 7.Рыбина И. Р. Педагогические условия формирования здоровьесберегающей компетентности учащихся на уроке : дисс.... канд пед. наук: 13.00.01/ Рыбина Ирина Рудольфовна. - Орел, 2011. - 199 с.

М. М. Барішева

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ПІД ЧАС НАПИСАННЯ ТВОРУ

Основним завданням сучасної освіти є спрямування її на формування творчої особистості, здатної приймати нестандартні рішення, ефективно діяти у будь-яких життєвих ситуаціях. У зв'язку з цим посилюється інтерес до формування і розвитку мовної особистості загальноосвітньої школи, зокрема й особистості молодшого школяра. Тому навчання у початковій школі має бути спрямоване на організацію і вдосконалення мовленнєвої діяльності дітей, на оволодіння засобами творення зв'язних висловлювань в усній і писемній формах. Такий підхід в навчанні мови має забезпечити формування творчої мовної особистості людини, яка вільно й легко висловлюється з будь-яких питань, виявляючи високий рівень мовної культури, дбаючи про якість свого мовлення. Великі потенційні можливості для цього має робота над твором.

Під час організації роботи з формування творчої особистості школяра ми працювали над текстами різних типів – від читання і прослуховування текстів з метою заглиблення учнів у сюжет, зміст і структуру художнього твору до вироблення вмінь самостійно добирати матеріал для побудови тексту, розташовувати його у відповідній послідовності, складати план, користуватися мовними засобами для досягнення комунікативної мети, корегувати і вдосконалювати свої висловлювання [1].

Активізація нових слів у мовленні здійснюється в кілька прийомів: під час відповідей на запитання, у процесі переказування прочитаного, у процесі аналізу текстів: визначенні головної думки твору, рис характеру героїв, з'ясування мотивів їх вчинків, опису стану природи та ін. Спостереження на уроках дають підставу зробити висновок, що саме активізація слів у мовленні є найбільш слабкою ланкою словникової роботи. Існують різні форми активізації словника: 1) виділення учнями з речень словосполучень з новими словами; 2) складання словосполучень з новими словами; 3) переказування тексту з використанням нових слів та лексики оригіналу; 4) складання текстів за різними типами мовлення.

Наприклад, працюючи над віршем М.Вороного «Пісенька сніжинок», учитель у процесі бесіди звертає увагу на образність мови тексту.

– Якими словами змалювали себе сніжинки? (легенькі, як пушинки).

– А якими словами змалювали би сніжинки ви? (біленькі, красиві, ніжні, чудові, веселі, схожі на зірочки).

Діти складають словосполучення з поданими словами: *мов зірочки сніжинки, веселі сніжинки, сніжинки кружляють*. Наступною формою активізації словника учнів є введення словосполучень у речення: *легенькі сніжинки кружляють у повіт-*